

FOGADÓ

ORSZÁGOS VENDEGLŐS- ÉS KÁVÉSZIPAR, A BORGAZDASÁG ÉS AZ IDEGENFORGALOM ERDEKEIT KÉPVISELŐ SZAKLAP

A MAGYAR FOGADÓS-, VENDEGLŐS- ÉS KÁVÉSZIPAR, A BORGAZDASÁG ÉS AZ IDEGENFORGALOM ERDEKEIT KÉPVISELŐ SZAKLAP

Hivatalos szaklapja:

Az „Országos Vendéglős Egyesületnek”, a „Székesfehérvári Vendéglős és Kocsmárosok Ipartársulatának”, a Szabadkai-, Tolnai-, Vármegyei-, Kassai-, Erzsébetfalvai-, Brassómezei-, Csepeli-, Sárar- és vidéke-, Pécs-Baranyai-, Kispécszentlőrinci-, Neut-ujvári-, Léva-vidéki-, Szatmárnagyel-, Zombori-, Nemesocsa- és vidéke-, Hunyadvármegyei-, Csongrádvármegyei-, Sopronal-vidéki-, Sárosmezei-, Budatöl- és környéke-, Érsekújvár- és vidéke-, Ceglédi-, Marosvásárhely- és Marostorony-megyei-, Mezőur- Turkerei- és Dévaványai fogadós (szállodások) vendéglős, kocsmá- ros- és kávé iparisulatok illetve egyleteknek: az Arali pincer- öns- és elh- egylet- és több jogelony pincer-asztaltársaságok és- korábbi vendéglős- és- szorinak.

TARTALOM:

Idegenforgalmi gazdaságunk és a keleti út
Egy fogadós jegyzete. (Munka.)
Csak magyarul.
Bécsi levél. (P. Gy.)
Az új zápori rendelet alkalmazása hódmezővásárhelyen.
Miköz kell a mai fogadósok értelm. (Nemethi Aladár).
Vendéglős Ipartársulat. (Mogyorósi S.)
Állományok Közlönyek
Rokkantság, árvek és övezetek alapja (Szentmiklósi G.)
Nyitlér
Utleti híreink
Szerkesztői üzenetek — Hírelesek

ORSZÁGOS VENDEGLŐS EGYSÜLET.

Hivatalos helyiség: VIII. ker., Gyulai Pál-utca 9. sz.

Hivatalos órák: minden hétfőn, szerdán és nénteken délután 3–6 óráig.

Felhívás és értesítés. Felhívom azon vidéki vendéglősök és kocsmárosok, akik az „Országos Vendéglős Egyesület”-nek még nem tagjai, hogy lépjenek be és belépésük jelenték be. Beje- lentésük után megküldöm az alapszabályokat. **Beviteli díj: 2 korona.** **Évi tagdíj: 4 korona.** Az „O. V. Egyesület” tagjainak szolgálatokban teljesítést és esetleg jogtanácsot díjtalan nyújt, ha az iródához fordul. Ilyen esetekben a levélvi válaszlevegély mellé- kendő. *Az elnökség.*

SZEKESFŐVÁROSI VENDEGLŐSÖK ÉS KOCSMÁROSOK IPARTÁRSULATA

Hivatalos helyisége: VIII., Gyulai Pál-utca 9. sz.

Hivatalos órák: minden hétfőn, szerdán és pén- teken délután 3–6 óráig.

Jogtanácsot az ipartársulat minden tagja ingyen kaphat, ha az iránt az ipartársulat iródájához fordul.

Az ipartársulat mindennapi hivatalos közleménye kizárólag a „Fogadó” útján közölhetik.

Előfizetés.

A 1. előfizetők kérvének, hogy esedékes elő- fizetéseiket a lejáratkor pontosan ujtítsák meg. Fogadó kiadóhivatala, Bpest, Gyulai Pál-u. 9.

„FOGADÓ-NYOMDA”

uj helyisége.

Budapest,

VIII. ker., József-utca 56. szám.

Telefon: József 39–70.

ELŐFIZETÉS: Egy évre 12, fél évre 6 K.
LAPMEGJELENÉS: 1-m és 15-16-n.

Szerkesztő és lapföldjónos:
FLÓR GYÖZÖ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., GYULAI PÁL-U. 9.

Idegenforgalmi gazdaságunk és a keleti út.

„Idegenforgalmi tanács.”

(A kormány figyelmébe.)

Az a nagy gazdasági kérdés, hogy Észak s Nyugat közvetlen összeköttetést nyerjen a Kelettel; megoldódott már akkor, amidőn a balkáni vonalat megfeszítették és biztosították barcos seregeink. És mi — és néhány híve az idegenforgalom ügyének — örültünk lelkesen és bensőleg, hogy Kelet utjának kellős közepébe a mi szép országunk, szépséges fővárosa esik. Micsoda eleven élet és nyüzsgés lesz itt a háború után és micsoda nagy áradása lesz innen az idegenforgalomnak: a szépséges Balatonra, a minden alpokat és magaslati gyógyhelyeket fölülmuló gyönyörű Tatrába, a híres alföldi és hortobágyi tájak felé s a hájos és érdekes magyar-szárjába, Erdélybe, — gondoltuk el akkor. De azonyomban kifejezésre juttattuk azt is, hogy az öröm még nem minden és nem elég az se, hogy a mi fővárosunk esik a nagy út közepére, mert ezt — a középpontiság kérdését — mások is követelni (vindikálni) fogják a maguk számára. Annak dacára tehát, hogy a távolsági és a közlekedési viszonyok valóság- gal és minden vitát kizárólag Budapestet állítják a keleti út középpontjára; nekünk ezt külön igazolnunk is kell s épp ezért ebben az irányban a munkát haladéktalanul és azonnal meg kell kezdenünk. Így állt az ez idegen- forgalomról szóló közleményeinkben.

És hát, megindult a munka. A nemzetgaz- daság nagy érdekét képező ilyen kérdések iránt több gyakorlattal és több jóakarattal rendelkező férfiak, nyomban a tett mezejére léptek és mindent elkövettek az ügy érdeké- ben. S az idegenforgalom vetése, az érdemes és, folytoros munkálkodás fojtyán, gyorsan kizöldült, sőt már érik is és a „középpontis- ág” kérdése, máris biztosítottak látszik. Saj- nosan kell azonban megjegyeznünk, hogy — nem a mi számunkra. Mert mindez a törek- vések nem nálunk, hanem szomszédunkban tör- ténik.

Az idegenforgalom tényezői, fővárosuk hatóságával és a kormánnyal karöltve, Ausztri- ában dolgoznak és fejtenek ki mindent elkö- vető tevékenységet arra nézve, hogy a keleti idegenforgalom középpontja még se Budapest, hanem Bécs legyen. „Berlin, Bécs, Szófia, Konstantinápoly” — vannak ezek a szavak rányomtatva kis rópcédulákra, kereskedelmi és ipari cikkekre és mindenre és mindenre, ami csak alkalmas ezen ügynek az ismerte- tésére és terjesztésére. Amire véget ér a há- boru és a mi idegenforgalmi tényezőink is fölcusadni fognak mély álmukból: az a furcsa, de mindenesetre nagyon céltudat- os és célravezető tevékenység olyan sikeres munkát végzett, hogy a közel jövő idegen- forgalmát szolgáló külföldi közönség emlé- ketébe, többé semmiféle mód vagy eszkö- zsel se lehet belekapálni azt, hogy a keleti nagy gazdasági út középpontját Budapest — és nem Bécs — képezi.

És így veszítjük el — és nyerik el mások — azt az alapot, amelyen a világ legértéke- sebb idegenforgalmi gazdaságát lehetett volna kiépíteni és kifejleszteni. Lenni ugyan azért lesz idegenforgalmunk, de mi jelentőségű és értékű lesz ez akkor, amikor a keleti és nyug- tati idegen világ a fő megállapodási helyet Bécsben és nem Budapestben fogja keresni? Erről persze, nálunk nem gondolkoztak, de nem is gondolkozhattak, minthogy ilyen gaz- dasági tényezők vagy szervek nálunk nincse- nek. A fővárosnál próbálkoztak foglalkozni az idegenforgalom ügyével, de ezt is csak azért tették, mert erre külföldről (lípscei gyűlés) lettek figyelmeztetve. Egyébként észükbe se jutott volna törődni a kérdéssel. Ugyanakkor egy „idegenforgalmi bizottságnak” a megala- kulását is kimondták; ez azonban csak olyan névleges valami és inkább azért csinálták hogy ténykedésüknek bizonyos látszata legyen. Erről különben elmondtuk annakidején néze- tükét.

Mi azt gondoljuk, hogy ezt a fontos gaz- dasági dolgot csak úgy, abbahagyni nem lehet és annak érdekében minden lehető el

„FOGADÓ-NYOMDA ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT”

BUDAPEST, VIII-KERÜLET
JÓZSEF-UTCA 56. SZÁM.

Távbeszélő:
(Telefon) JÓZSEF 39-70.

Vendéglői és ávéházi nyomtatványok nagy raktára. A legszebb és izlészesebb kivételben készülnek: folyóiratok, árjegyzékek, társulati és egyleti évi jelentések, közgyű- lési meghívók és az összes fogadói, vendéglői és kávéházi nyomtatványok u. m.: étlapok, borjegyzé- kek, konyha-, söntés és kávéházi ívek, asztalkártyák, bérletfüzetek, szobajelentések stb. □ □ □

kell követni. Hisz itt nem csupán ipari, kereskedelmi és egyéb gazdasági javak nagymérvű gyarapodásáról, hanem az államnak sok milliót hasznáról is van szó. Igen fontos állami és nemzetgazdasági érdek, hogy ezt a kérdést jól megoldjuk, hogy idegenforgalmi gazdaságunkat megalapozzuk és biztosítsuk. Amde, hogy tegyük ezt és milyen eljárást kövessünk a cél sikerülése szempontjából?

A felelet erre nem nehéz. A kormány vegye kezébe a dolgot. Mindenekelőtt pedig nevezzen ki egy idegenforgalmi tanácsot és ebbe vonja bele a hivatalos szakembereken kívül a közlekedést, a statisztikát, a jövőrost, a „Balatoni Szövetség” és a „Felső-magyarországi idegenforgalmi szövetség” vezetőit és több vidéki hatóságú tényszerűeket. Ez a szervezet dolgozzon aztán és lássa el az idegenforgalom kérdésével kapcsolatos teendőket. De ez a fontos szervezet létesüljön minél előbb, hogy mihamarább megoldásra lehessen vinni a kelet útjának „középpontisága” kérdését. Mert ez a legelső és legfontosabb munka. Az idegenforgalom kérdésére s fenti szervezet létesítésére, eme fontos munkálatoknak megfelelő sürgősséggel hívjuk fel a kormány figyelmét.

Egy fogadás jegyzetei.

Vandalizmus. A záróra-rendelet egyik — már az első nap, helyesebben éjjel, érezhető volt — hatása: a kávéházi telefonok hiánya. S miután a legegyszerűbb megoldásra, a záróra eltörlésére nem gondolhattak, utcai, nyilvános telefon-állomások felállítását vették tervbe. De a fiskus idejekorán észbekapott. Hohó — mondotta — Magyarországon vagyunk. Hajlandó vagy-e te Rendőrség, vagy te Főváros garantálni, hogy a telefonkészülékek nem fognak egy szép reggelen szőrröstül-bőrröstül eltűnni.

„Daran erkenne ich meine Pappenheimer“, válaszolhattak Schiller szavaival élve, mert nem állott egyik sem kötélen. Hiszen még a kávéházakból is levágták a hallgatókat, sőt egész telefonokat is „elemeltek“.

Fájó keserűséget ébresztett bennünk — akik legjobban ismerjük közönségünknek vandalizmusát — ez a hír. Ugyan melyik fogadásnál nincs napirenden, hogy leszedik villanycsengőt, eltűnik ajtójáról a rézkilincs, vízvezetékjéről a csap, a keretből a kép, párnából a toll, csillárjaiból az izzó, elviszik törökűzőit, lába kél könyvtára legkedvesebb könyveinek, lexikonja térképeinek, a képes lapok összevissza szabdolódnak, ha ugyan az egész újság el nem vérez...

Válaha arra tanítottak, hogy a vandálok az Eufrat partjain elvérezték a perzsák ellen való harcokban. Nem igaz. A vandálok még ma is élnek. És pedig a Duna és Tisza partjain. Az ellenük való küzdelemben a fogadósok és a kávéosok vérzenek el.

A jövő nemzedékért. Munkaerőnk javát hazánk védelmébe kellett állítanunk. Helyüket pótoljuk, ahogy tudjuk. Nem lehet nagyon válogatásnak lennünk. Bortitűt éthordóvá, kuktát segéd-szakácsá, pinciuft csapossá, inast szerelővé útjuk márhólnapra. A magasabb hivatal nagyobb jövedellel jár. A pénz még az érettel is kisérthetbe viszi. Milyen nagy veszéllyel

jár a megsokszorozódott jövedelem a 16-17 éves kamasznak erkölcsére és egészségére! Az apa, a testvér a harctéren van. Hiányzik az érvénytől visszartartó erős kéz. Hány erős, tehetséges ifjú élete, jövője zuzódik ronccsá a kísértések, a bőségben rendelkezésre álló pénzen vásárolt kétes örömök zátonyán!

A németek mindent meg mernek látni és mindenre tudnak olyan csodálatos orvosságot, amely nem gyógyítja a bajt, hanem — megelőzi, elhárítja. Egy gyönyörű rendeletet olvastam, amely előírja, hogy a 18 esztendőfő nem töltött ifjú bármily módon előálló jövedelméből hetenként csak 18 márkát és ezenfelül a 18 márkát meghaladó rész 1/3-át szabad kilizetni. A visszatartott összeg takarékpénztári könyvekre helyezendő el s a felett a háború tartama alatt csak a községi előjáróság engedélyével lehet rendelkezni.

Milyen okos, milyen előrelátó rendelkezés. Annak kibocsátója nem hagyta magát a „személyes szabadság” frázisával megtevesztetni, amikor azokra gondolt, akik személyes értékelésére és szabadságuk mikénti felhasználására még kellő értelemmel nem bírhatnak.

Németek! Irántatok való hámulatomnál csak a szeretetem nagyobb!

A vendéglősök hivatása. A takarékoskodás nemes erényét mindig tiszteltük, de csak a háború óta reánk nehezedett drágaság óta gyakoroljuk. A mai drága idők vendéglőse már ráfanyalodott arra, hogy épp úgy számoljon, kalkuláljon, mint akármelyik gyáriparos. A 6 K-ás hus, 7 K-ás zsirák mellett igyekszünk minden gramm húst gondosan felhasználni és a zsírral sem folytatunk olyan rablogázdalkodást, mint anno dazumal. A háború kitűnő tanítómester.

Az anyag ésszerű beosztásában és felhasználásában berlini kartársaink járnak legelől. Bartels kollegáinknak — egyik közismert berlini étterem vezetőjének — okos fejtegetéseit olvashattuk egy magas nivójú berlini lapban. Bartels ügyesen mutat rá arra, hogy a nagy éttermek mennyivel takarékosabban és racionálisabban dolgoznak, mint a magán háztartások. Cikkéből kicsendül egy nagy-koncepciójú gondolat: a kormány talán el fogja magát határozni arra, hogy a lakosság élelmészését a vendéglősökre bizza. A különböző társadalmi osztályok igényével és kívánságaival természetesen számot vetnének. Ez az idea talán különösen tetszik. De csak az első pillanatra. A háború már nagyobb változást is képes volt életünkben előidézni.

A kinálkozó elöny kézenfekvő: Képzeld el, hogy egy 100.000 lakosú város élelmészését 100 vendéglős látja el, ezres csoportokban. Az élelmész központosítása esetén mennyivel takarékosabban, tökéletesebb beosztással és olcsóbban lehet a lakosság szükségletét fedezni s emellett mennyivel könnyebb a kormány-nak a liszt, a hus, a cukor és egyéb készleteket ellenőriznie és azok mikénti felhasználását, egyenletes és igazságos elosztását irányítani. Ellenségeink kiehez-tetési törekvéseinek épp úgy meg kell hiusulniuk, mint ahogy a fegyvereiknek

ellent tudnunk állani. Ez az érdek felette áll minden egyébnek.

Ami előzőt 2 évvel még utópia volt, ami csak a szocializmus ábrándjai közé tartozott, az ma már tényé, valósággá alakult. Az állam a köz érdekében bele-nyul legegényebb dolgainkba. Meghatározza, hogy naponta mennyi lisztet, húst, vaját, cukrot stb.-it fogyaszthatunk.

Vajjon tényleg oly messze tartunk attól, hogy a kormány a takarékoskodásnak, a közellátás biztosításának ama útjára lép, amelyet a berlini vendéglős megpendíteni merészelt?

Bartels kartárs, fogadd erős kézszorításunkat!

nmt.

Csak magyarul.

Fogadót, vendéglőt vagy kávéházat ha létesítünk (nyitunk), csak magyarul hangzású címmel lássuk el, vagy a saját nevünk „cimen” vezessük. Fogadói (szállodai) üzletnél ne a „szálloda” szót, hanem a „fogadó” szót alkalmazzuk, mert a „szálloda” nem magyaros, az „Einkkehrwirtschaus”-ból származik.) — „Beszálló-vendéglő” helyett a magyar nótában is megörökített szóp „Vendéglőfogadó” szót használjuk.

Étláprásnál étlapírók és éthordók ne használjanak idegen. pl. francia és angol ételneveket. Csak magyarul írjanak. A magyar becstelés é önérzet teszi a mai időkhben minden magyarnak kötelességévé, hogy: csak magyarul gondolkozzon és cselekedjen.

A magyar nyelv tisztasága szempontjából csak e irandó. Cz (ceze) betűt se névben, se más szóban ne írjon senki.

Bécsi levél.

Kávédrágulás, kávé- és tejhiány és — „Kaiser-Melange”. — Csálás hirdetésekkel. — Bécs idegenforgalma. — Osztrák törekvések és a keleti idegenforgalom. A hamburg-bagadai ut valódi közép-pontja: Budapest.

Todomásom szerint a „Székesfővárosi vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata” az idegenforgalom emelésének ügyében nagyobb akcióra készül s az ipartársulat kitűnő titkára, Szűcs Béla ur, nagyban tanulmányozza a kérdést, amit különben ez ő előadásában már nem egyszer tárgyaltak a vendéglős kongresszusok. Erre való tekintettel, úgy vélem, nem végzek fölösleges munkát, ha a mostani levélben a bécsi idegenforgalmi ügygel foglakozom. De előbb pár kisebb ipari eseményről teszék említést.

Utóbbi levélem folytatásaként most már közölhetem, hogy az itteni kávéosok a kávé árát e hó 5-én ismét 4 fillérrel emelték. A kávéos indokolásul a nyers árul, különösen a kávé és cukor árának nagy emelkedését hozták föl.

Egy alkalommal már említettem, hogy Bécsben a delutáni fehérkávé és tej kiszolgálása a tejhiány miatt meg lett tiltva. A kávéosok nem érintette valami kellemesen ez a tilalom, de azért nem estek csüggedésbe, hanem inkább azon gondolkodtak, hogy a hiányon mint segítsenek? És rájöttek, hogy mivel lehet pótolni a hiányt. A betiltott uzonna-fehérkávé helyett az ugynevezett „Kaiser-melange”-ot vezették be. Ez különben feketekávé, belehabart tojássárgájával, amelynek színe hasonlít a tejeskávé színéhez, de az ize különb és 3 kockacukor jár vele. Vannak kik nagyon kedvelik ezt a „kávé-félét”. Ara findszáknként, azaz adagszámra 70—90 fillér közt váltakozik. Egyébként amilyen rangú az üzlet, olyan az ár. Ebből a folyadékból igen sokat fogyasztanak, minthogy a közönség azt tartja, hogy melegebb napokban, csak a kinaiak isznak teát.

Eddig szándékosan elhallgattam ezt a tojássárgájával, de mivel egy budapesti lap olyan

magyra van ezzel az eledellel, gondoltam, Isten neki, nyilvánosságra hozom a leendő pesti „király keverék” recipéjét és árát.

Az itteni fogadók között gyakori panaszok hangzóttak föl, hogy megbízhatatlan és sötét szándékú (obszkurus) hirdetői vállalatok kalózkodnak soraikban. Nem létező idegenforgalmi lapok részére drága hirdetéseket vesznek föl és ugyancsak folyószék az *előre fizetendő* hirdetői díjat vagy elégetés utánat továbbállanak. A hirdetések persze, nem jelennek meg. A fogadós ipartársulat megsokalta a zsebmetszésnek ezt a nemét és peresutara hagyta terelni az e fajta követeléseket. Jelenleg Budapestben hirdetői díj-pert indított a szomorú híri „Kosztéletky”, ugyanígy bécsi fogadós ellen. Az ipartársulat egyuttal köriratban hívta föl tagjait, hogy mielőtt hirdetést adnak föl, forduljanak tájékozásért az ipartársulat irodájához. Mert csakis ily módon lehet a bajnak elejét venni és a hirdetés-csalókat lefűlelni.

A bécsi idegenforgalom az elmúlt évben dacára a háborúnak, mesésen emelkedett. (A statisztikai számok, ugylátszik a fogadói portás egyesület elnökének adnak igazat.) A múlt évben a bécsi fogadókban 624.977 vendég lakott, tehát 63.487 személyel több, mint 1914-ben. Ennyi idegen eddig Bécsben nem fordult meg. 1912-ben, a nagy hóoló (eukrasztikus) fővonal és több nemzetközi kongresszus volt Bécsben; akkor fordult meg itt a legtöbb idegen, de a múlt évi lidégenjárás ezt a számot is 11.200 személyel túlhaladta. Igaz, hogy 1912-ben az idegenek közül 21 százaléka volt külföldi, viszont tavaly összesen 46.698, vagyis 7 százaléka volt az Ausztriából 457.388 látogató került ki, tehát 88.913 személyel több, mint az előző évben. A belsőidei idezőnlése nnek tulajdonítható, hogy minden központi hatóság itt székel s mert Bécs tényleg egy gazdasági központ. A menekültek nagy tömegét, nem léven azok fogadói vendégek, figyelmen kívül hagyta a feati kimutatás. A háboru miatt a gazdasági élet csak a belföldre szorult, niint-hogy az árucser kis részben, csak néhány kisebb semleges állammal volt lehetséges, s így minden cikket a belföldön kellett megszerezni. Ez amellett szól, hogy nemzetgazdaságilag hamar hozzásimultak a háborus viszonyhoz s a gazdasági élet a rendes útján halad. Az osztrákok azonban tovább mennek ennél és azt mondják, hogy: a háboru és a nagy idegenforgalom tényleg Bécsset tette meg a birodalom központjává. Szóval ez is egy érvek a „centralista” törekvések mellett!

De a magyarok is szorgalmasan hordták a „piculákat” (erdélyesen mondva), Bécsbe. 27.577 személytöbbletet mutatnak ki a hivatalos számok. Vagyis 118.226 személy nem tartott — Budára. Ha személyenként csak 100 koronát számítunk, (mert ennyit biztosan ilthagytak), akkor a magyarok egy millió koronánál többet költöttek Bécsben, mint 1914-ben. Boszniaából a múlt évben 2670 látogató jött; 161 egyénnel több, mint az előző esziendőben.

Az idegenforgalom emelkedését a háboru alatt biztató jelnek tekintik és azt tartják, majd ha megint visszatér a boldog korszaka, mikor a gazdasági élet ismét felpözdül, nemcsak az üzleti utazók szema fog emelkedni, hanem azoké is, akik szórakozásból utaznak. Ezenfelül nagy reményekkel vannak a keleti forgalom iránt. A Balkán államokban a gazdasági életnek egész újjá alakulása fog következni, míg a Törökbirodalom kiszásiai tar-

tományai, vasuti vonalaikkal, teljesen belekapcsolódnak a közép európai forgalomba; minderre nagy figyelemmel vannak s Ausztriában minden számottevő terület, hatóság és kormány máris azon dolgozik, hogy annak a keleti gazdaságnak és forgalomnak a haszna is az osztrák érdekekbe kapcsolódjék. Ezért dolgoznak minden erővel azon, hogy a Balkánon keresztülvezető keleti ut központja Bécs legyen. A magyarok éhletlensége, hogy ne mondjam *bűnös nemtörődömsége* lesz az oka, ha osztrák szomszédainknak ez a törekvésük sikerül.

Magyarország illetve ennek fővárosa nemcsak földrajzilag esik a Hamburg—bagdadi ut közép tájára, hanem vasuti hálózatunk is úgy van kiépítve, hogy a keleti ut központja megállapítására, csakis Budapest van hivatva. Nézzük a vasuti térékpet. Budapestról 3 fővonalon lehet utazni Németországba. Közvetlen vonal vezet Romániába, Oroszországba, Boszniaiba, Konstantinápolyba, egész Athéig. Horvátországon keresztül Fiuméig és az Adriai tengerpartig egyenes vonal visz és az új dalmát vasut ezzel a vonallal van összekötve. Az Aldunának újabb áthidalása pedig új és sokkal rövidebb vasuti vonalakkal fog összekötni az egész Balkánnal.

Ezek után igazán nehéz belátni, hogy miért legyen a *félreeső Bécs* a keleti forgalom „dirigáló” központja? Csak a térképre kell nézni s az avatatlanság is láthatja, hogy egyedül Budapest az a gócpont, ahonnan csillagszerűen futnak szét a vasuti sinek minden irányban. Ezért is ajánlatos, hogy minden hivatott — és kevésbé hivatott — tényező olyan irányban mőködjön, hogy az új gazdasági alakulásban méltó helyét megkaphassa Budapest. Hogy ez a cél minél jobban megközelíthető legyen; a *turáni rokonszenvek* is jobban meg kellene nyilvánulnia. Társadalmi uton már most kellene terjeszteni az eszmét — és ennek híveket toborozni — Bulgáriában és Törökországban. Különösen arra kellene figyelmelem lenni, hogy a vasuti közlekedésnél a magyar kormány olyan menetrend-politikát kövessen, hogy az a magyar érdekeknek jobban megfeleljen. A vonatközlekedések eddig, mintha céltudatosan lettek volna úgy megállapítva, hogy Ausztria, illetve Bécs érdekei részesüljenek több figyelemben, Ausztriában a különböző miniszteriumoktól kezdve az utolsó fűrdő-egyedig, máris dolgoznak ebben az irányban. Jó volna ezzel a munkával versenye keelni, odahaza. A helyzet minden tekintetben a magyarnak és Budapestnek kedvező.

P. Gy.

Az új zárórai rendelet alkalmazása Hódmezővásárhelyen.

Hódmezővásárhelyi bűzbombák.

A belügyi kormány, mint ez a lap is ösmertette, a vendégülők, kocsmák és kávéházak bezárására nézve új szabályzatot alkotott s azt a fővárosi, valamint a vidéki rendőrhatalóságok rövidesen életbe is léptették. A zárórai rendeletet érvényre emelte a hódmezővásárhelyi főkapitány is, azonban ezt igen furcsán és olyan formán alkalmazta, hogy jelen korunknak és Hódmezővásárhelyi thj. város rendőrhatalóságának kevésbé se válik diszére. A belügyminiszteri zárórai rendelet alapján a hódmezővásárhelyi rendőrkaptány a következő *határozatot* adta ki. (A határozatot a 3. „pont” kihagyásával ismer-tetjük).

Hódmezővásárhelyi thj. város rkapitányi hivatalától.
425—1916. rkap. szám.

Határozat.

A m. k. belügyminiszter 106009—1915. sz. rendelete. 1. A m. k. belügyminiszter ur a feni rendeletéből folyólag a kocsmái zárórát, kivéve a Feketesas, Nemzeti, Központi, Szarvas, Tisza és a Baross szállókat, esti 10 órában szabom meg, amidőn a város területén és a külterületen levő összes kocsmák bezárandók.

2. Elrendelem továbbá, hogy az összes szállodákban, kávéházakban és kocsmákban alkalmazott nőszemélyek, a szálloda, kávéház vagy kocsmá tulajdonosának *terhére* 45 éves korig hetenként kétszer a kerületi orvos által egészségügyi vizsgálat alá vétessenek.

3. (Nem közzölhető.)

Miről dr. Hahn Dávid főorvost, a kerületi orvosokat, Farkas János h. rtisztet, a szállodásokat, kávé-sokát, kocsmárosokat, bordélyosokat határozattal értesitem.

Hódmezővásárhelyen, 1916. évi február 20.

Szathmáry Tiharmé m. p.
rendőrfőkapitány.

Érdembeni bírálatban nem részesítjük most ezt az ügyet, megíón majd annak is az ideje. Azonban igen furcsának találjuk, hogy az i. t. rendőrkaptány ur a fogadókat, kávézókat és vendégülőket, tehát, a központosított és üzlettulajdonosokat, akik az italmérisi és iparengedély elnyeréséhez, törvény szerinti *erkölcsi kifogástalanságot* és *megbízhatóságot tartoznak igazolni*, egy kategóriába sorolja a bordélyosokkal.

Vagy tán, ott eddig olyanok voltak az állapotok, hogy a megkülönböztetés felelőlegessé vált? A vendégülősipar tisztessége és becsülete nevében tiltakoznunk kell, hogy ezt a tisztas ipart összekeverjék a türelmiházi üzletekkel, ezekkel egyenrangúnak nyilvánítsák és egy kalap alá sorozzák. Ha abban a városban olyan italmérisők vannak, akik erre az *összekeverésre* jogcimmel szolgáltak, tessék ezek ellen kéréllhetetlen szigorral eljárni, de általánosítani nem szabad. Ha pedig az ilyen egyének ellen eddig nem járt el a rendőrség, noha tudott róla, hogy törvényellenesen gyakorolják az üzletet; akkor meg nagy kötelességmulasztást követett el. A vendégülősiparnek nem érdeke az ilyen állapot. Hasonló állapotok csak olyan helyen létezhetnek, ahol a hatóság ellenőrzés lanya és ahol a hatóság „közzülteglét” címen újabb meg újabb italmérisi üzleteket *véleményez*. De mindezekről eltekintve, a rendőrkaptány ur a fenti hivatkozott miniszteri rendelet még abban is tévesen értelmezi, hogy ezt a *korlátozott* italmérisi-engedély tulajdonosokra nem vonatkoztatja, holott abban viágosan és félreérthetetlenül áll: „mulatóhelyek, kocsmák, italmériső vagy árusító és más hasonló üzleteket (bodega, automata, büfé, bar stb.)...” Hát a pálinkamériső és buteliázó-szatócso-kozt miért nem boldogítja az idézett „közrendészeti és erkölcsészeti” rendszabályokkal?

A városi közgyűlésen is sorra került ez az ügy, amennyiben Horovitz Mór ottani vendégülő meginterpellálta a főkapitány urat. Az erre adott válasz igazolja fenti feltevésünket. T. i. a főkapitány számokkal bizonyította be, hogy egyes kocsmák egész éven át mástél hektoliter bort, vagyis annyit se fogyasztanak, hogy abból a házbért meg tudják fizetni. Természetes (?) tehát, hogy ezek a kocsmák az erkölcsstelen üzelmekből tartották fenn magukat, ami a háboru alatt még *foko-*

zódott. Érdekes — vagyis inkább jellemző — tünet, hogy erre a meglepő válaszra a városatyák nem vonták felelőségre a rendőrkapitányt, hogy miért *tűrte eddig* ezeket az állapotokat, amikor nemcsak módjában, hanem kötelességében is állott azon élvezeknek elejét venni. A löszszólaló Horovitz eme felvilágosítás után az ottani vendéglős egyesület, mint erkölcsi testület nevében tiltakozott azon vád ellen, hogy a kocsmákban erkölcsatlenség folytatódna. Ezt a tiltakozást, az egyik ottani laposka szerint „a közgyűlés falrengető kacaja követte”.

Nem merjük föltételezni a hőmező-vásárhelyi érdemes városatyákról, hogy ezekben a véres és komoly napokban habotlázzanak, különösen akkor, mikor városuk emilyen szégyenteljes dologról számol be a rendőrség feje. Inkább a hivakozott közlemény írója izléstelenségének tudjuk be a dolgot. De mindazáltal tartozunk annak megállapításával, hogy efele erkölcsi büzbombák nem robbanhatnak ott, ahol arra ok nincsen.

A hőmező-vásárhelyi főkapitányi határozat egyébként igen tiszteltreméltó intenciók föl vezéreltetve, kissé túllött a célon. Ugyanis, csak az iparszerűleg üzött prostitútióból élő nők kötelezhetők arra, hogy hatóság orvosi vizsgálatért díjat fizessenek. Na nek az üzemi költségnek tekinthető s nem is jelent nekik túl magas anyagi megerőltetést, s másrészt biztosíték a közegészségügy szempontjából A vásárhelyi főkapitányi keirelyel kötelezi orvosi vizsgálatokra az ottani kocsmai üzemekben alkalmazott 45 éven aluli, valamennyi nőt. Tehát mosogató és minden leányokat is, akiknek talán 16—24 koránál nem több a havi fizetésük. Nagyon merész ez és vitalni lehet, hogy célravezető vagy jogos-e ez a kötelező vizsgálat. De mindenesetre jogtalan az, hogy a fogadói és kocsmái cselédség, te-tejébe még ennek a vizsgálatnak az árát is fizesse meg. Mert hisz nyilvánvaló, hogy akár a gazda, akár a cseléd köteleztetik az orvosi vizsgálat díjazására, ez a cseléd tartás költségeit terheli. Kérdés még, hogy mennyit számít az eljáró orvos a vizsgálatért; de 2 korona díj mellett is havonta 16—18 koronát tenne ki. Ha meg ennél kevesebbet állapít meg, így ez megint lebecsülése az orvosi tudományának. Hogy azonban — ami szinte nem utolsó sorú kérdés — ilyen körülmények közt az ottani vendéglősök cselédet nem igen loagnak kapni, az több mint valószínű.

Mindez különben egy igen nagy és óriási képtelenség. Képtelen dolog a testi és szellemi üdülés tisztas helyeire ráhúzni a kétes hírű üzletek köpenyegét, olyképen, amint a hőmező-vásárhelyi rendőrkapitány cselekszi az új zárórai rendelettel kapcsolatos határozatában. Hisz akkor mindenképp az italmérésitörvényt kellene hatálytalanná tenni, amire azonban egy vidéki rendőrkapitány sincs följogosítva. A vásárhelyi kapitány ténye ezért nem állhat meg és ezkből kell az ellen mindent elkövetni az iparhoz tartozóknak.

Ezek után a hőmező-vásárhelyi vendéglősökhoz (akiket ez a „büzbombás” ügy közelről, de kellemetlenül is érint) volna pár sorunk. A *Fogadó*, nemkülönben az

„Országos Vendéglős Egyesület” évek óta buzdítja a vendéglősöket szervezkedésre. Tagadhatatlan, volt sikere ennek a kitarrtó és sokszor — és sok helyen — reménytelen küzdelemnek.

Azonban a vendéglősök ennek dacára sem igen akarják belátni a szervezkedés szükségességét. Addig, amíg rendkívüli intézkedések nem nehezítik az üzlet gyakorlatát, a legtöbb vendéglős és kocsmáros nem törődik az ipari szervezkedéssel. Hányszor volt alkalmunk hallani: Nekem semmi közöm a szervezkedéshez, — esinálják mások. Vagy pedig: „Minek fizessek én évente tíz-tizenkét korona tagdíjat, mikor ezért nem kapok semmit.” — Mi, szólt a másik rész — szegény emberek, nem törődünk semmivel, mi örülünk, ha meg tudunk élni! Ilyen és hasonló kicsinységért kell aztán sokszor megbűnhődni az italmérőknek, úgy az öszi esnek, mint egyeseknek. Az itteni eset is a vendéglősök szerveztlenségének a következménye. Ha egy jól szervezett érdekképviselete lett volna a hőmező-vásárhelyi kartársaknak, ez a megszegyentő „összekeverés” bizonyára nem jutott volna kifejezésre a tettebb közölt rendőrhatalmási határozatban. De ha fordulna is elő ilyen vagy más kellemetlen eset: a társulatilag szervezett és tömörült vendéglősök vezetői tudnák az eljárásnak azt a módját, amely az önvédelem sikerét érvényre juttatja. Tanulsága tehát ennek az esetnek is az, hogy a vendéglősök értsék meg már egyszer a szervezkedés fontosságát és tanulják meg azt, hogy erkölcsi és anyagi érdeküket mindenkor és csakis ilyen uton s módon védhethik meg.

Vendéglői tizparancsolat.*)

Írta: Somogyi Imre.

I.

Ide hallgass szépen, kedves jó barátom, Tudom inni akarsz: a szemedből látom. Mielőtt bejönnél, ne sajnáld kezdet — Tapogasd meg szépen, mindenik zsebedet. Mert ha bukszád éppen lapos: Itten, pajtás, inni bajos.

II.

Ha betévedsz talán, vagy ide hoz utad, A kocsmáros neked csak jó példát mutat. Udvarias hozzád, — barátsággal kezel, Ha úgy jön a sora, kalapot is emel... Ne légy hát te se mogorva — Mert vizet tölt a borodba!

*) Érdemesnek tartom „kommentár” gyanánt közölni, hogy ezt a verset még háború előtt írtam. A kéziratot — melyet most a „Fogadó” szerkesztőségének teküldtem — véletlenül magammal vittem a harctérre, s Gyulai táskámban pihent a többi iratokkal együtt. Egy izben (1915 szeptember hó 24-én) a volhnyiai fronton váratlanul és erősen megtámadtak bennünket az oroszok. Heves harc fejlődött ki, s éjjel lévén, csak revolveremet volt időm kezembe fogni, többi szerelvényemet fedezékemben hagytam. A csatából mi kerültünk ki győztesen — ám visszatérve fedezékembe, hűlt helye volt minden cökmökömmnek... S mit művelt a sors? Ez év január havában szakaszommal több orszot elfogtam. Közöttük volt egy nagyszakállas, mogorva altiszt. *Nála volt az iratláskám.* Persze sok minden hiányzott belőle, — tele volt orosz levelekkel, — az én holdimból csupán pár tábori-lap és ezen vers kéziratát szomorkodott benne.

III.

Ihatsz itten pajtás bort, sört, akár pezsgót, Huzza a cigány is — busat s vigan zengőt. Legyen bir örömd... vagy bubánat éget — Síró hegedűjén lelkeddel beszélget... Szánd meg hát a füstös morét, Tőle se sajnáld a „lövet”.

IV.

Ne feledd el soha, hogy rövid az élet, Ki tudja, ha meghalsz, hogy mi lesz majd véled. „Smucig” ember ne légy soha életedben, Addig mulatsz, míg élsz... míg pénz van zsebedben. Ha pénz nélkül hencsz? — aló! Megmutatják, hol az ajtó.

V.

Igyál pajtás!... Vigadi, hoznak a söntésből, Idd le a ragyogó csillagot az égről. De be ne rugj soha, ne járj térden mászva, Ne fetrengj a sárban nyakig ázva-fázva. Mert hát annál csunyább nem kell, Mint a csuszó részegember!

VI.

Adjad tanuságát a jó magyar vérnek, A borralvalóját add meg a pincérnek. „Gavallér” légy, akkor szívesen szolgál ki, S neked a „doktor ur” szép titula jár ki; Tisztelet és hála illet — Kapsz a borhoz ásványvizet!

VII.

Ha feleséged van, jó borivó komám, Gyere el hazulról a kocsmába korán. Leihatod magad vigan éjféltagig, S ha kiindulsz innen, meg se állj hazáig. Máshova mégysz?... Őt az óra S otthon vár majd — a sodrófa!

VIII.

Ha torkodon aka-l a „snapsz” hajnaltagja, S kibandukols görbén az utca porába, A fejed bubjára rásüt a holdvilág S lila színben forog előttd a világ: Ne lármazz! mert lesz galiba És bevisznek a — dutyiba!

IX.

Ne vágd a poharat senkinek fejébe, Mert lehet, hogy éppen téged is megvérez. Ne kötözködj soha felebarátoddal, Ne is hadonázz itt a kampós botoddal. Ne verekedj — mert megbánod — Ha magadat kiint találd!

X.

Végezetül pedig még azt mondom pajtás: Nincsen durvább dolog, mint a káromkodás. „Az Istennek nevé hiába ne vedyed.” — A káromkodással piszkítod lelkedet. A rut nótákat ne da old S Isten nevéet ne káromold!...

Mihez kell a mai fogadósnak értenie?

Írta: Németh Aladár.

A fogadós állandóan az alázatos simuletkonyás Scyllája és az elégni méltóság és tekintély Charybde között evez. Az ideális fogadós módot talál arra, hogy házában való tartózkodást az anyagiakban nem nagyon bővelkedő számára is lehetővé és kellemessé tegye. De másoldaról értenie kell ahhoz is, hogy az amerikai milliárdos legkülönlegesebb kívánságának zökkénés nélkül eleget tegyen. Mialatt Párisban tanultam, egy vendégünk oly diner felszolgáltatásához ragaszkodott,

amelynek reális ára terítékenként 3000 frank legyen. Kivánsága legjobb megelégedésre teljesített. De, hogy milyen gondal, előkészítéssel, emberfeletti munkával járt a 20 terítéses estebéd megtervezése és megteremtése, arról érdemes lesz külön esszé-t írni.

Az igazi uri vendéget épp úgy ki kell tudni elégiteni, mint a — jókor beszerzett rizsen és kávé, vagy a soha meg nem vett bakancson tegnap meggazdagodott — hadseregszállítót.

És talán a legnagyobb művészet, hogy azonnal megállapítsuk, hogy vendégünk melyik csoportba tartozik.

Bármennyire a fogadás egyéniségétől, tehetségétől függ is a sikeres vezetés, mégsem szabad annak teljesen személyéhez kötnie. Az igazi irányításnak a fogadás távollétében is éreztetnie kell hatását. Az üzemenk akkor is az óramű precizitásával kell folynia, ha a fogadás — mondjuk — a nemzetközi kongresszuson időzik. Ezért kell állandóan előre dolgoznia, minden eshetőségre povideálnia.

Végül: a mai fogadónak kitűnő üzletembernek kell lennie. Csodálkozással kérdezhetnők: talán erre a feltételre előbb nem volt szüksége? Igen. De ma már a nagy fogadó-üzemekenél nem babszemre megy a játék. Ezek az üzletek ma már milliós vállalkozásokká fejlődtek. A világ-város drága telke, az építkezés és berendezés elsőrendű és lényező volta óriási értékeket representál. A pénz-piac utvesztője ma már nem lehet a fogadás előtt terra incognita. A szükséges nagy tőkék megszerzése magasabb rangú finansziális képességet követel. Résen kell lennie, hogy üzletének jövedelmezősége ne legyen túlmagas kamatokkal és jutalékokkal megterhelve. Mert a kamatokat ki kell hoznia anélkül, hogy az üzem borszantó és kicsinyes fukarkodássá válna.

Megtalálja-e ez a nagy manka és tudás a maga ellenértékét. Az igazi tehetségekben mindenütt nagy a kereslet és — csekély a kínálat. Már pedig minden árat a kereslet és kínálat törvénye szab meg. Vegyünk elő egy példát. A frankfurti „Frankfurter Hof” igazgatójának teljes ellátáson és nyereségrészesedéson kívül évi 40.000 márka fixizetése van. Nem sok bankfejedelemtől tudok, akik magasabb jövedelmekre tudnák magukat érdemesek tenni. De, — hogy a példánál maradjunk — a „Frankfurter Hof” egyike a legjobban organizált német nagy-fogadónak és fejlődése éles nyomot hagy a kiváló szerepet visz a Majna melletti metropolis idegenforgalmában.

Miként tetünk szert miderre a tárgy körül tudásra? Kétségtelen, hogy a legjobb iskola az élet, a gyakorlat. Kiváló fogadósaikat ugyszólván mind saját erejüknek, szorgalmuknak köszönhetik eredményeiket. Kevés kivétellel autodidakták. Az új generáció számára — a régiek általoztatásából, iparunk iránt érzett szeretetéből — már egy magasabb rendű szakiskola áll rendelkezésre: az Internationales Institut für das Hotelbildungswesen. Ebben a düsseldorfi intézetben német alaposággal, német rendszeressé-

gel tanítják az új generációt mindarra, amit a régieknek minden oktatás nélkül kellett ellesniök.

KÜLÖNFÉLE KOZLEMÉNYEK

Május elején. Azon előfizetőinket, akik a tavaszi negyedkor elmulasztották előfizetésüket megújítani és ugyancsak azokat is, akik előfizetésükkel régebben vannak kátrálékban, fölkerjük, hogy az esedékes díjakat szíveskedjenek kiegyenlíteni, illetve beküldeni, mint-hogy lapunknak is kötelességei vannak. Az előfizetési pénzek, az előzőleg kapott postautalvány fölhasználásával: „Fogadó kiadó-hivatala” Bpest, VIII., Gyulay Pál u. 9. címen küldendők be.

Kimaradtak. Mai számunkból térszúke miatt kimaradtak: *A mi katonáink*, — *Hasznos tudnivalók* — és több e rovatba tartozó közlemény. — A kimaradt közlések közelebbi számunkban jelennek meg.

Uj időszámítás kezdődik május elsejétől. Ezen időtől egy órával előbb kezdődik a dél és az éjféli. Így a mostani éjféli 12 óraker, amikor egyik-másik vendégelőben a vendégek utolsó poharukat hörpintgetik, „zárórát” hirdet a főpincér, vagy a főpincér fizetőpincéri megbízottja, minthogy akkor már éjjeli egy órát fog mutatni az óra. Tart pedig ez az időrend amolyan vasuti menetrendszerűen, vagyis október 1-ig. Szeptember utolsó napjának éjfélién megint visszaáll az előbbi állapot. — Hát hiszen, ami ezt az időszámítást és óraváltást illeti, még csak megjárja s ezt a rendszert azért is jószívvvel lehet fogadni, mert gazdasági szempontból nagy előnyt jelent. Azonban, sokkal bonyolultabb és nehezebb kérdés lesz az étkezési szokásoknak az új időszámításhoz való alkalmazkodása. A vendégelőben étkező közönségtől ugyanis az új időrendre való tekintettel nem lehet azt kívánni, hogy mindjárt az étkezési szokáson is változtasson és az új déli 12, illetve az esti 7 és 8 óráknak megfelelően ebédeljen és vacsoráljon, csupán csak azért, hogy október 1-től ezt az étkezési „szokást” október 1-én megint visszafordítsa. De lesznek többen, akiket a körülmények kényszeríteni fognak az új időszámításhoz való simulásra s ezeknek ebéd és vacsoraidejük előbb lesz amazokénál, ami viszont a vendégelői konyhának a tálalás kezdetét illetőleg fog bizonyos zavarokat előidézni. Egyszóval, az új időszámítás nem fog lenni minden zavar nélkül és esztendőők kellene hozzá, amíg a vendégelői közönség beletörődik ebbe az új változatba. Az új időszámításról különben miniszteri rendelet jelent meg a hivatalos lapban. A rendelet szerint az ország területén 1916 május 1-től kezdve 1916 szeptember 30-ig a jelenleg érvényben levő egységes közép-európai időszámítás úgy módosul, hogy az új időszámítás az eddigi általános használt egységes közép-európai időszámításhoz képest *egy órával* (vagyis hatvan perccel) előbbre lesz. Ezek szerint tehát 1916 május 1-ső napja éjjel 11 óraker kezdődik, az 1916 szeptember 30-ik napja pedig az új időszámításban kifejezve, egy órával éjféli után ér véget.

Borvásárlók figyelmébe. A múlt és az előző évben tudvalevően igen sok helyen nagyon rosszul fizetett a szőlőtermés, ami aztán a jó borok iránti nagyobb keresletet vonta maga után. Az ismert „Visontai és

mátrahegyaljai szőlőtelepek borért. r. t. igazgatóságát is ez indította arra, hogy a régi évjáratok föltéve őrzött kincseit forgalomba hozza. A Visontamára bortermelő társ. szőlőtelepein különben a múlt évi termés is jól beütött, és ezt feltételek ezuttal is a t. borvásárló vendéglősök figyelmébe ajánljuk.

Az antialkoholisták pezsgője. Valamelyik számunk „apró eseményei” közt feltűnik említett arról, hogy a szikvizgyárosok is fölemelték szikviztermékük árát. A „szó-daviz” drágasági esetével a napi sajtó is foglalkozott s ez alkalommal az egyik elterjedt lap amolyan ravaszkkás humorral említette meg, hogy *ürömöt öntöltek* a hőbortos antialkoholisták örömébe. Az a lap ugyanis úgy fogta föl, hogy a hőbortos antialkoholisták pezsgő gyanánt isz-szák a szikvizet (hát a pálinkát?) *szedőgi* s ha maltnai akarnak — száz szál gye-tyát és száz üveg „szó-davizet” hozatna az asztalra. A hőbortos antialkoholisták kifigurázó ez a közlés különben így szól:

„Az antialkoholistáknak évtizedek óta nem voltak olyan szép, detűs napjaik, mint amilyenek a háboru kitörése után virradtak ráuk. A företetes idő hozta ugyanis meg a különféle drágulások sorában a sörnek, a szesznek és a bornak áremelését, a többi ugynevezett ártalmas és egészségtelen itáléval együtt. Meglehetősen természetes tehát, hogy a szesznek esküdt ellenségei (?) ilyen vidám napokban juttattak s már-már elérkezettnek vagy legalább közelállónak vélték azt az időt, amikor az ivások véget érnek, ha mindjárt csak azért is, mert a jó kortyok árát nem lehet megfizetni. Ezekben a pompás napokban azután, amikor már majdnem diadalmi bankettekkel ültek, egyszerre csak megérkezett a híre annak is, hogy a szó-davizgyártók szintén a drágítás mezejére lépnek s az antialkoholisták kedves pezsgőjét magasabb áron adják. A váratlan csapás méltóan megrendítette a szeszszitalok ellenségeit és most alighanem nagyüvölést tartanak, amelyben azt fogják követelni a kormánytól, hogy a szó-daviz árának emelését ne engedje meg, mert ha ez is drágább lesz, — romba dől a világ.

Vörös ördög vendégelő van nagy és messzire látszó betűkkel kipingálva egy nagy ház falára a Furca-utucában. A vendégelő ablak-redőnyén azonban lezuhna az ajtaja zárva. Arra megy egy fővárosi polgártárs a vidék komájával. Utóbbi kutató szemekkel nézi a bezárt üzlet külsőjét és így kezd érdeklődni:

— Hát aztán hol itt a vendégelő?
— Elvitte a fekete ördög! — mondja keserű hangon amaz, aki különben maga is vendégelő.

Sajtot jót csakis az előnyösen ismert *Staufer és Fiai* répelaki sajtgyáros cégnél rendelhetünk. Ez a cég saját gyártmányain kívül *eredeti emmentháliban*, állandóan nagy raktárt tart és úgy gyors kiszolgálás mint kiváló minőség szállítás tekintetében a legmesszebbmenő igényeket kielégíti.

Rokkantak, árvák és özvegyek alapja javára megint csak *katonák* adakoztak. Ezek a karlártsak maguk is rá voltának utalva arra a pár koronára, de elvonják maguktól és készek inkább a nélkülözésnek szíráz sok kenyerét enni, csakhogy valamit juttathassanak a mi rokkantaink, árváink és özvegyeink segélyezését célzó jótékony alapnak. Virgaly László főpincér (szakaszvezető), ki elejétől szintén a háborúban van, 4 koronát adományozott és kisérő sorában ezt írja:

Mi sajnos, nagyon keveset tudunk adni, mert bizony a *fielészünk* nagyon alacsonyra van szabva,

s a 21 hónapos harcok alatt, otthon sem maradt tele a kamaránk és családaink utalva vannak, hogy a hadisegélyből éljenek. Mennyire más a helyzetük a háború veszélyeitől megkímélt itthoni kártársainknak, akik — mint jó Szentmiklósi kártársam írta — ugyancsak nem éreznek meg, ha naponta egy *finomabb szivar vagy korsó sör* élvezetéről lemondanának s ennek árát a mi jótékonyágunkra adakoznák.

Balogh Sándor főpincér szakaszvezető zsoldjának erre a hónapra eső részét — 3 koronát — mint adományt szinte beküldte. Ez a derék katonánk ezzel együtt eddig összesen 8 koronát juttatott a mi árvaink és özvegyeink alapja javára. Az adományok összege ezzel 64 kor. 90 fill. tett ki. Az újabb adományokat, az ezen pénzek kezelését szívességből elvállaló „Országos Vendéglős Egyesület”-nek szolgáltattuk be.

Itt említjük meg Weiszman Ignác főpincérnek, (kinek a fenti jótékony alapra beküldött 10 korona adományát nem rég nyugtattuk) azt a javaslatát, hogy a mi rokkantjaink, árvaink és özvegyeink segítő alapja javára a fogadós, vendéglős, kávé, valamint a főpincér urak havonta 10 koronát s a sédédszemélyzet hetenkint 1—1 koronát adakozzanak. Weiszmann kártársunknak ezt a valóban nemes célú fölhívását, illetve javaslatát a mi közönségünk jóindulata figyelmebe ajánljuk.

Ezüst vítérségi érem, babérkoszorús fókus. A „Fogadó” ismert és kedvelt költő munkatársa, Somogyi Imre kapta ezt a nevezetes harci kitüntetést. Somogyi Imre, mint nem rég közöltük, a háború legelső harcától kezdve a mult hónap elejéig folyton csatában volt és harci szolgálata mindig a legveszedelmesebb pontokon volt beosztva. Bátor harcosunk, kít vítérségi dolgai mia t hamarosan törzsörösmesterré léptettek elő, száz és száz nagy veszélyen ment át, de szerencsére csak jelentéktelen sebeket kapott. Március elejére azonban a volhyniai harcmezőn súlyos betegséget szerzett s hosszú 18 hónapi küzdelem után haza került, Magyarországra. Most oda-haza van Gyulán, a katonai kórházban és ott érte a fenti kettős kitüntetés. Somogyi Imrét hősi toltetiért újabban a II. oszt. ezüst vítérségi éremmel tüntették ki, míg második kitüntetésének, mint a himeves 40-ik budapesti honvéddohadosztály katonája, a győzelmes bukviniai harcok emlékére, az ezüst babérkoszorúval övezett *fókus-jelvényt* kapta. Vítérségi érem, babérkoszorús fókus — micsoda fáradsággal és szenvedéssel teljes küzdelmeket vívott meg ezért a mi költő katonánk.

A sörgyártást megint korlátozzák, nem nálunk azonban, hanem Ausztriában. Mint ugyanis Bécsből jelentik, a pénzügyminiszterium rendeletet adott ki a sörgyártás korlátozása dolgában.

Jölelőtetés. Frenreisz István budapesti (József-körúti) nagyvendéglőst zászlóssá, illetve gazdasági tisztévé léptették elő. Mindenképen érdemes egyént ért ez a katonai rangemelés. Frenreisz István kártársunk amilyen kiváló szakember, saját iparra terén, ép olyan érdemes és használható jó erő a katonaságnál, amit mindennél jobban a jelen előléptetés is igazol. Különben a háború kitörése óta katonasá mint számvevő és szolgálatvezető őrmester ugyancsak fontos helyen, a bpesti-kelenföldi vasutbiztosító osztagnál teljesített szolgálatot. De tett szolgálatot más irányban is (különösen a háború első idejében): ipari közérdekű dolgokban és

a mi háborús jótékonyágunk terén, mely tenyéről, — a béna vagy súlyosan sérült katonák segélyezésére fölhívó közleményei kapcsán, a „Fogadó” irt szép sorokat annakidején.

Ünnep a Törley gyárban. A Törley pezsgőgyár irodái és műszaki tisztviselő-kara, ugy szintén a munkáskar szép és kedves, ünnepet tartottak a változatos és szeszélyes áprilisi első szép tavaszi napjaiban. Ugyanis e hó-uap 9-ik napján multott 25 esztendeje annak, hogy Pfender Emil műszaki igazgató a Törley gyár szolgálatába lépett. Ennek az évfordulónak megülszére készültek néhányan a régebbi tisztviselők közül, de csak titokban, mert ősmerték Pfender igazgató szerénységét s az ilyen ünnepléstől huzodozó és kevésbé rokonszenző természetét. Az ünnepele ennek következtében amolyan kedves meglepetésszerű és benső családi volt s az előkészítők a nagy óvatossági szempontok figyelembe vétele mellett is szép sikerrel gondoskodtak arról, hogy a jubileumi ünnepele a „Törley”-nél működő valamennyinek szép ünnepe legyen. A kedvelt gyári főnököt, különben Klaubner Vilmos irodafőnök, ki a tisztviselői kart vezette, üdvözölte benső melegséggel és fejezte ki mindnyájuk őszinte jókívánatát, míg a munkásokat Hoppe D. vezette s ő tolmácsolta benső szerencsekívánatukat. Az ünnepelel igazgatóra mély hatással volt az egy helyütt és egy célért dolgozó különböző rendű és rangú munkástársak tisztelete és szeretetének ez az őszinte és nem várt megnyilvánulása s szívből fakadó őszinte szókkal mondott azért köszönetet. Az üdvözölő szavak után, a kedves és szép ünnepe emlékére az ünnepelelnek, Sándor B. festőművész által megfestett és kitiúoen sikerült arcképet nyújtották át a megjelentek.

Az új zárórai rendelet és a budapesti kávéházak. A budapesti kávépartársulat, mint előre látható volt, nem nyugodott bele abba a „sérlemes” zárórai rendeletbe, hogy a kávéházak éjtélutáni egy óraker becsukjanak, s evégből küldöttséget menesztett a belügyminiszterhez. A társulatnak *tulságosan agilis elnöke* — amint az „Est” a küldöttség szóknakát (Harsány A.) jellemezte, — a miniszter bölcsességét mindenekelőtt nagyon hízegő és dicsérő szavakkal fölmagasztalta és azt kérte, hogy a budapesti kávéosokkal tegyen kivételt, illetve a kávéházak vétessenek ki a zárórai rendeletből és had' tartsanak nyitva 2 óráig. Lám, — fízte bele „ékes” beszédebe — a vendéglők is éjjelel egy óráig lehetnek nyitva, holott pedig a vendéglők és kávéházak zárórája közt mindig volt időbeli különbség, ami most — a kávéos nagy kárára (?) eltűnt. — Így szólte szavait a kávépartársulat *tulságosan agilis elnöke*, kinek az egyidőben való bezárása azért is nagyon fájhat, mert a kávéházi meleg vacsorákért (a kávéházak által vezetett vendéglői konyhákért) annakidején, őt lekésedetett legjobban. A belügyminiszterre azonban nem volt hatása a hízegő beszédnek és sajnálattal megtagadta a kérelem teljesítését. Egyuttal kijelentette, hogy az új zárórai rendelet *csak kezdete egy sorozatos rendszabálynak*, amit a háború és egyéb irányu purifikáció célzata szabott eléje. — A belügyminiszter

ezen kijelentéséből kiérthető és következtethető, hogy lesznek még bizonyos tisztogatási és olyan intézkedések, amelyek nem épen lesznek előnnyel bizonyos kávéházi érdekekre. Szóval, tisztább levegőt, kevesebb zajt és szolidabb üzleti életet kíván látni a rendészeti hatóságok legfőbb öre, ugy amint van ez Németországban vagy nálunk, sok vidéki helyen és amint volt ez a boldog hajdani korban. Amikor még a pesti kávéházak is kávéházak voltak s nem „étkező” helyek és nem hirdető tányái az idegenszerűségnek és a mindenféle idegen terméknek. Kérdés, hogy a budapesti kávépartársulat agilis elnöke kiérte-e ezeket a miniszter fenti szavaiból.

A Fogadó-könyvnyomda és lapkiadóvállalat mint előző számunkban is jelezteük, a VIII. Szentkirályi-utca 34. sz. alól a VIII., József-utca 56. sz. alá lett áthelyezve. A „Fogadó-nyomda” ezen alkalommal kibővült és felszerelését a mai fejlett igényeknek megfelelően gyarapította. A Fogadó-nyomdákra ezuttal is fölhívjuk t. közönségünk figyelmét.

A hódított Szerbia vámtarifája. Április hó 10-én lépett életbe a katonailag megszállott Szerbiában a vámtarifa. Ez az intézkedés immár a rendes üzleti élet kezdetét jelenti. A tarifában a vendéglős- és kávéipar főbb cikkei után a következő vámtételek vannak megállapítva. Nyers kávé mm.ként 150 kor., pörköleve 200 kor.; hus és szalona friss állapotban mm. 20 kor., elkészítve és kolbászformában 50 kor.; hering 3 kor., egyéb halfélék (a sóshering kivételével) füstölve vagy ecetelve 30 kor.; minden fajta pálinka (a cukorral édesített pálinkák kivételével) hordókban 350 kor. s más tartályokban 450 kor.; bor hordóban 50 k., palackokban 100 k.; pezsgő 200 k.; sör — mindenféle fajta — 15 k.; ásványvíz 2 k.; csokoládé, kakaó, cukrász sütemény és mindenféle élelmiszer mely cukorral készült 100 k. Miután pedig ez a tarifális rendelet már életbe lépett, a fináncok is elkészíttek és várják az üzlet megindulását.

Halastavak a Hortobágyon. A híres hortobágyi pusztán 2000 holdas területen halastavakat létesítettek. Lesz tehát hala a híres Debrecennek majd annyi, mint Hortobágyon a fűszál, s hozzá kitünő fajta, mintgoya a tavakat a scbes sodru Tiszából eresztették tele. Azonban, a tavakat a magy. halkezeskedelmi részv. társ. bérelte ki és ez indít bennünket sma kijelentés megtételére, hogy aztán csak ugy ne járjon Debrecen városa is, mint a síófokiak. Ugyanis a Síófok melletti Balatonban fogott balatoni „fogashoz” Síófokon jóval drágábban jutnak a fenti részv. társaság jóvoltából, mint pl. Budapestben.

Drága bordaköz. A mult évi szeptemberben egy jó étvágyu osztrák sógor betért a módlingi Hotel „Stadt Mödling” éttermébe s egy adag bordaközt rendelt kirántott burgonya puffancsall. Az előbbiért 3 k. 40 fillér, a burgonyapuffancsért pedig 2 koronát számtotttak neki. Ezt az árat azonban a sógor, noha az eledelt jó étvágyal elfogyasztotta, sokalta s legott rohant a járásbírósgkhöz és a fogadónét árdragításért feljelentette. A mult napokban tárgyalta a módlingi bíróság ezt a „bűnyget.” A fogadónét védekezéselel előadta, hogy a kirántott burgonyapuffancsot olcsóban nem számíthatta, mert ennek az ételnek az elkészítéséhez igen sok zsir kellett, az üzleti rezi, amit az ételrőhöz kell számi-

tani, 40 százalék s ezenfelül fizet 4000 korona évi bért az étteremért s havonta mintegy 1000 koronába kerül a személyzet. A tanuként kihallgatott két mérszáros igazolta, hogy a husnak a kritikus időben 5 korona 40 fillér volt az ára s hogy egy kiló husból csak két adag bordaközti lehet előállítani. A bíróság megkeresésére a bécsi vendéglős ipartársulat is megküldte szakvéleményét s ez a bepanaszolt vendéglősné által előadottakkal majd teljesen egyezett. Különben, tette hozzá a társulat, a mostani zsirinséges időben az élelételek készítését inkább hatóságilag kellene eltiltani. A bíróság ezek alapján a följelentett fogadósnét a vád és a következmények alul fölmentette s a följelentőt az összes költségek viselésére elmarasztalta. Az indokolásban kimondta, hogy a jelen esetben nem egy szűkeges élelmicikről van szó, már pedig az akinek a mostani drága világban olyan „lüks-szusz“ eledelre van gustusa, annak el kell készülnie lenni arra, hogy azért magasabb árat is kell fizetni. Következésképen a „smucig“ vendég alaposan ráfizetett a — bordaközre.

APRÓ ESEMÉNYEK. Majd a nyakát törte a csikagóváros szelét jelző Arena-uton lévő „Riveria“ tulajdonosa: Kovács Zsigmond, úgy az utca közepére lökte Horváth D. a „Grádó“ kávéház üzletvezetője. Ez a két furcsa nevű kávéház ugyanis nagy versengést fejt ki egymással s hol egyiknek, hol a másiknak kandikál be a „konkurencia“ az ablakán, hogy mennyi is ott a vendégletszám? A furcsa nevű „riveria“ ilyen „poszton“ találta a „grádó“ és lökte el a fenti módon. Kovács kávésnak a keze törött ki úgy, hogy nyomban sinek közé rakták. Verseny-társát, a furcsa nevű „grádó“t persze följelentette súlyos testi sértés miatt. — Romániában nincsen háboru, de azért a husztalan napok ott is életbe lépnek. A vágómarha beszerzése nehézsége folytán a bukaresti pogármester már e hó elejével javasolta két husztalan napnak a behozatalt hetenként. — Cseh palaoövegnyetták, amelyeket Csehország, Morvaország és Szilézia cimeri „ékesítettek“ a cseh koronával — voltak forgalomban. Egy bírósági döntéssel kifolyólag ezeket használatát betiltották. — A kávéházi tejeskávész uszonna kérdés korszaja addig jár a kutra, míg végre is — elmerül. A tejfogyasztás korlátozása indította a főváros közéletmezési ügyosztályát arra, hogy a kávéházi kávéuszonnákat a háboru ideje alatt teljesen eltiltsák. A „10-es“ bizottságnak erre vonatkozó határozatát és ennek alapján a kibocsátandó iflalmi rendeletet mindennap várják (bárha nem is valami kellemes érzésekkel) az érdekeltek. — Elitelt kávé. F. J. budapesti kávést azért, mert a sorszállító kereskedőnek egy számla-tételét a sz.-könyvben kiegyenlítettnek tüntetett föl, a bíróság a sörkihordónak eskü alatti vallomása után hat hónapi börtönre és 400 kor. pénzbüntetésre ítélte. Itélet ellen felek felebbezték. — Öngyilkos vendéglősi. Szűcs J. kézdívsárhelyi vendéglős 17 éves és négy polgárit végzett fia, atyja katonaszkodása alatt lőhaskodni és zülött életmódot kezdett folytatni, s mikor anyja emiatt szigorúan megintette, kiszaladt a fészerbe és agyonlőtte magát. — Az élesztőtör rendeletet ad. ti ki a földművelési miniszter. Eszerint csak tiszta szezélesztő vagy sörélesztő hozható forgalomba s a cikk minőségébe magába az élesztőbe is benyomandó. Aki e rendeletet — mely nyomban 1-éu lép életbe — megszegi, szigoruan megbüntetik. — Kilenc hónapi börtönre ítélték súlyos testi sértésért Krepuska Lajos pincért, aki egy kárpitot azért, mert a kártyás társával való veszekedésbe belevetkőzött, oly erősen lóban szurt, hogy majdnem elvérzett bele. A késelő vádlott és az ügyész is felebbezték.

Kínai mosodák. Évek óta hangzanak a panaszok, hogy a mosodák minden fehérneműt tönkretesznek. Abrosz, asztalkendő, konyhai és más üzleti fehérnemű, — lehetnek a leg-erősebb drótszövetből, — rövidesen elpusztulnak. Sok üzlet ép ez okból már nem is használja a saját fehérneműjét, hanem *kölcsön ruhát* alkalmaz, aminek viszont az a hátránya, hogy borzasztó sokba kerül, kiváltképen a mostani drága háborus világban. Hogy ennek a kérdésnek nehézségén enyhítsenek, sokan a papír asztalkendők (papírszalvéták) használatát

vezették be, míg azok, akik rendes fehérneműnél maradtak, a külföldön jól bevált kínai mosodák bevezetésén gondolkoznak. A dolog ugyanis akként áll, hogy sok külföldi városban a szerény igényű kinaiek dolgoznak az ó olcsó rendszertől mellett. Jöjjenek hát a kinaiak, akik szegről-vegről atyánkfiai is, amennyiben a nagy turáni család kötelékébe tartoznak. A háboru után ugyanis szükség lesz a több dolgozó kézre s az olcsón és szépen dolgozó kínai mosodákra azért is leginkább, mert a mi mosodáink rém magas árait az üzleteinkre hovatovább, szinte képtelenek megfizetni.

Csak magyar terméket adjunk és ajánljunk a vendégeknek. Legálább, akik itthon vagyunk, így tegyünk szolgálatot hazánknak és így juttassuk érvényre honi érdekeinket. A *Kronderjer* és *Gieshübler* vizeket se ajánljuk, mert azok is idegen termékek. Fogyasszák azokat, akiknek termékeik: a kedves csehek és az általuk kedvelt oroszok.

Az olasz bor is drágul, egyre drágul — írják nagy panaszkodással az ottani lapok. S az oka ennek is a mult évi hiányos termés. Az 1915-iki szüret mindössze husz millió hektolitert eredményezett az előző évek negyvenöt hektolitertel szemben. Az olasz bor ára ennek folytán 300—400 százalékkal emelkedett. Az olasz kormány a lndszereg számára spanyol bort rendelt, hogy elejét vegye annak, hogy az ottani bortermelő a hadseregszállításra való hivatkozással még jobban fölszórólják a bor árát. — Mindezt olvasva, önkéntelen is felötlik, hogy valamegy ilyen eljárást követni, nálunk sem ártana.

GYÁSZROVAT. Klein S. Adolt, az egri Széchenyi-fogadó főpincéret. Fájdalmas csapás érte. Neje, sz. Egri Regina, március 31-én 14 éves boldog házasság után elhunyt. Temetése e hó 2-án történt a közönség nagy részvéte mellett.

Papírszalvétá beszerzése véget forduljanak t. kartársaink a „Fogadó könyvnyomdához“ Budapest, VIII., József-utca 56.)

Rokkantak, árvák és özvegyek alapja.

A Fogadóban közzölt ily című cikkem visszhangra talált, „de csak gyenge visszhangra“, ezt írja a Fogadó legutóbbi száma. De mégis, mint ha csak már megtörtént volna, azt hiszem, hogy ez a visszhang terjedni fog! Lehetetlen, hogy csak olyan muló visszhang volna, mint a többi. Ez alap már megvan. Erdőssy Kálmán jó barátom és a mi Néci bácsink járnak elő jó példával. Most már csak ezt a kis alapot nevelni, növeszteni kell. Nem hiszem, hogy egy kis jó akarattal ne lehetne tekintélyes összeget össze hozni. Természetesen, mindenki igyekezzék a minimumra redukálni igényeit és akkor mindenkinek lesz felesleges — e jótékony alapra való — fillérje.

A szegény vak katonák részére talán a harctéren küzdő katonák adták a legtöbb filléreket. Hisz azok tudják, mi ez a háborus katonai élet Ezért köszönetet mondok Balogh Sándor bajtársamnak is, aki első lett azok között, akik megértettek engem. Hiszen mi tudjuk, hogy minden gond között legsúlyosabb a családi gond. Ha minden bajtársunk abban a tudatban volna, hogy családjáról gondoskodva van, alig volna gondja. Mi le tudunk mondani a lénung tíz százalékjáról; mi le tudunk mondani a lénungból havi 3 koronáról; mi le tudunk mondani az otthoni kényelemről; le kellett mondani családjáról,

mennyasszonyról, jó barától stb., akkor az otthon maradtok megtehetik azt, hogy olcsóbb, vagy kevesebb szivart szivarnak, kevesebb sört vagy bort isznak, kevesebb összegbe kártyáznak (eszleg ezt el is hagyhatják, különösen az összeget!) a hölgyek a háboru alatt nem használhatnak párfümmöt, nem csinátatnak új divatu harangszoknyát, hanem ezen a címen megtakarított összegekből a fenti alapra juttatnak egy pár fillért.

Probálják meg az otthonmaradtok. Ha talán más oldalról már igénybe lettek véve és nehéz a megélhetés, azt mi is tudjuk. De mégis az az igazi szegény, aki nemcsak mindezt érzi, hanem akitől a kegyetlen vézget a családfenntartót elrabolta. Ezeknek semmijük sincs. Mi, akik már másfél évnél tovább a harctéren vagyunk — és élünk, még nem panaszkozhatunk: családunk nélkülözik, de remél, hogy még valaha visszatérünk! De akinek még reménye sincs, ott csak egy orvosos van: igyekezni kell elviselhetővé tenni a rettenetes csapást; igyekezni kell fájdalmit enyhíteni és igyekezni kell könnyeit felszártítani.

Tehát én nemcsak filléreket kértem, de azt is, hogy e szerencsétleneket alkalmazni kell, szóval gondatlan megélhetéshez juttatni. Ezért kérem ismételve az üzlet tulajdonosokat, ott, ahol nem éppen szükséges bizonytalan erkölcsű dámaikat alkalmazni, ott legyenek figyelemmel a rokkant kartársak iránt első sorban, s azután ezek családtagjai, vagy éppen árváik és özvegyeikre. Ha a megélhetés gondja nem terheli őket, könnyebben viselik a reájuk mért csapást.

Tehát előre! Az alap már megvan, most csak igyekezzünk azt minél méltóbbá tenni a vendéglős és kávéipari szakmához. Én megírtam a kötelességemet és mástól sem kívánok egyebet a rokkantak, árvák és özvegyek nevében.

Sarajevó, 1916. ápr. 10.

Szentmiklósi Gábor.

NYIL-TÉR.

E rovat alatt közléseket nem felelős a szerkesztőség.

A Fogadó-nyomda közlései.

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni a b. rendelőinket és a „Fogadó“ közönségét, hogy a „Fogadó-könyvnyomda és lapkiadóvállalat“ helyiségét a VIII. ker. Szentkirályi-utca alsó áthelyeztük a VIII. ker. József-utca 56. sz. alá. Ugyanezen alkalommal üzemünk a mai fejlett igényeknek megfelelően kibővítettük, úgy hogy a fogadó-és vendéglősiparral kapcsolatos munkákat és bármely egyéb nyomtatvány rendeléseket a legkényesebb s különlegesen izlés és óhaj szerint a módjában nyomdánkban teljesíten. Midőn ezen értesítésünk kapcsán nyomdávállalatunk továbbra is jóakaró figyelmébe és pártfogásába ajánljuk a m. t. üzleti és rendelőfeleinknek; maradtunk

teljes tisztelettel

Távbeszélő | József | FOGADÓ-KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT
(Telefon) | 39—70. Budapest, VIII., József-utca 56. sz.

Ütőjegyzet. Miután a vendéglői és kávéházi cikkek, de kiváltképen a papír-szalvéták ára a jelen állapotok mellett hirtelen és márgól-holnapra szokott változni, illetve emelkedni; s rendelő közönségünk figyelmét fölhívjuk, hogy az árak iránt a rendelést megelőzőleg sziveskedjenek érdeklődni.

Fogadó-nyomda.

ÜZLETI HIREINK.

Figyelmeztetés. Azon t. előfizetőink, kik a „Fogadót“ a megjelenés napján nem kapják meg, a kiadóhivatalt sziveskedjenek erről egy levelező-lapon értesíteni. A *Fogadó-nyomda* a VIII. ker. Szentkirályi-u. 34. sz. alól a VIII. ker. József-utca 56. sz. alól helyeztetett át.

Cim-változásoknál mindig írják ki pontosan előfizetőink, de különösen pincér előfizetőink a közelebbi címet (utca, házzám v. üzletcím), valamint azt is, hogy előzőleg hol voltak alkalmazásban?

Jó új-borok. A múlt évi rossz időjárás következtében alig volt vidék, ahol jó bor termelt volna. kivétel képez a „Visonta“ és a Mátrahegyaljai Szőlőtelepek Borértékeseit r-társ., melynek új borai minőség tekintetében még az eddigi termés is jóval föltimulál.

Csukovits István fővárosi vendéglős az Erzsébet-körút 7. sz. alatt (Meteor-fogadó mellett) lévő Szalay-féle vendéglőt kibérelte s azt megfelelően tatarozta és egész új berendezéssel szerelte föl. Csukovits kartsánk ismert jó magyar konyhája és kitünő balatonmelléki borai új üzlet menetelét biztosítják. Az ünnepélyes megnyitás május 1-én történt.

Az új Kass-fogadó a Szedői fogadók egy elsőrendű ilyen üzlettel gyarapodtak. Ugyanis a tiszaparti szép főváros egyik szebb pontján álló Kass-vigadó első emeletét, amelyet a sok tágas helyiség rendelkezett „Oithon“ és „Lloyd“ kör foglaltak el teljesen, a kitünő tulajdonosa, Kass János, fogadói szobáknak alakítottát s a közel 50-re rugó szobákat a mai fejlett igényeknek megfelelő nagy kényelemmel rendezte be. Az új Kass-fogadó és kapcsolatban az ugyancsak egész ujan alakított és berendezett éttermek, e hónap elejével nyílnak meg ünnepélyesen.

Lugoson a Korzó-kávéházat megvette Schulmeiszter Gábor, a szászvárosi központi-fogadó volt jónevű tulajdonosa. Schulmeiszter kartsánk üzletét a mai fejlett igényeknek megfelelő fényes és kényelmes berendezéssel szerelte föl és ünnepélyesen április 15-én nyitotta meg. Üzlet-vétel vagy átvétel alkalmával szokások, vendéglő-átvételi vagy „vendéglő-nyitási“ értesítések és minden egyéb nyomtatványokat t. kartsáink a *Fogadó-nyomdában* (Budapest, József-utca 56. sz.) rendeljék meg.

Szombathelyen a Hungária-fogadó éttermeit Götzl Mór, ottkni vendéglős kibérelte. Götzl kartsánk vendéglőjét ez alkalommal egész ujan tatarozta és a mai igényeknek megfelelő kényelmes berendezéssel ellátva nyitotta meg. Jókonyhája és tisztán kezelt italai az üzlet régi jó hírét és menetét biztosítják.

Szegeden a Takaré-utca 1. sz. alatt lévő Vannay-féle sörház és éttermet megvette Bajszár Mihály, csantavéri vendéglős s utóbb a bajsai nagy fogadónak volt tulajdonosa. Bajszár kartsánk üzletét egész ujan tatarozta és saját kezelésébe e hónap elejével vette át.

Vasuti vendéglős urak „papir-szalvéta“ szükségleteiket s a szükséges üzleti nyomtatványokat a *Fogadó-nyomda* vállalatnál, (Budapest, VIII., József-utca 56.) sziveskedjenek megrendelni.

Genur Károly előnyösen ismert felsőlendvai (vasmegyei) vendéglős kartsánk a szomszédos stiriái Regedén (Radkersburg) az Osztrák császárhoz címzett fogadó vezetését átvette.

Egy megszűnt régi vendéglő. Budapest-n a József-téri „Virág csokor“ vendéglő ajai a múlt hó közepével bezáródtak. A régi, közel százados vendéglő megszűnését nem a háborus viszonyok, hanem az okozta, hogy a házat tulajdonosa: egy bankvállalat lebontajta. A „Virágcsokor“ vendéglőt régebben a Kommer, majd a Gundel család bírta, míg az utolsó tulajdonosa Szivós Zsigmond volt.

Vendéglői és kávéházi cikkek beszerzése. Ugy az éttermi, mint a kávéházi főpincér urak fogvájó, bon-block, tábla- és dákokréta és minden más cikket, valamint az éthordó urak hektograf stb. szükségleteiket a legutányosabban a *Fogadó-nyomda* utján Bpest, VIII., József-u. 56 szerezhetik be.

Kassai Adolf fogadója. A pancsovai Korzó-kávéház volt tulajdonosa, Kassai Adolf, Szegeden a Dugonics-fogadót, házzal együtt örök áron megvette. Kassai kartsánk új üzletét a mai igényeknek megfelelően alakítottatta és egész ujan rendezte be.

Fertőszéplakon. (Sopron m.) a községi vendéglőt Bognár Kálmán ismert főpincér kibérelte Uj vendéglős kartsánk üzletét egész ujan tatarozta s rendezte és ünnepélyesen e hónap közepével nyitotta meg. Vállalkozásához kívánjuk sok szerencsét.

KERESTETNEK. T olvasóinkat kérjük, hogy az alább keresett címek holléteit, kartsári sziveségéből, a megtudni óhajtokkal egy levelező-lapon közöljék. *Ehn Sándor* éthordó holléteit kéri tudatni egy lev. lapon E. J. (Fogadó) kiadóhivatala, Bpest címen. *Nagy Géza* és *Friedmann Zsiga* éthordók holléteit kéri tudatni egy lev. lapon *Ritter János* főpincér Bpest, Orient kávéház.

Aradon a pécskai ut 1. sz. alatt lévő London fogadót megvette Kiss Gizella volt dévai vendéglősnő. Az üzletet új tulajdonosa egész ujan tatarozta és a mai igényeknek megfelelő új és kényelmes berendezéssel szerelte fel.

Vendéglői reggelik alkalmával és ugyancsak kávéházi reggelik és uzonna-kávékhoz, papírszalvéta használnak. *Papírszalvékat* legjobb minőségűt és jutányosan szállít a *Fogadó-nyomda*, Bpest, VIII., József-utca 56.

A hátralékos előfizetőkhöz. A „Fogadó“ azon t. előfizetőit, akik előfizetésüket üzleti vagy egyéb elfoglaltság miatt elmulasztották eddig rendezni, ezuttal is fölkerjük, hogy a hátralékos díjakat sziveskedjenek az előzőleg és célból kapott postautalványon beküldeni a „Fogadó“ kiadóhivatalának. Üzleti feheremű. Fogadói és vendéglői vászonfeléket a mi iparunkhoz tartozók a mindenkor legjobb minőségűt szállít és ismert *Deutsch Ferenc* (Bpest, VIII., Múzeum-körút 10. sz.) szerezzenek be.

Lakás- és helyváltozásukat jelentő t. pincér-előfizetőink az új címmel kapcsolatban *útlakihűket* (hogy előbb hol voltak?) szintén sziveskedjenek megírni Fogadókiadóhivatala. Bpest, Gyulai Pál-u. 9.

HELYVÁLTOZÁSOK. *Fekete János* Budapest-n a Bristol-fogadó üz etvezetői állását töltötte be. *Benedek Árpád Győr*-t a Lloyd-vigadó kávéház főp. állását foglalta el. U. itt az étterem főp. állását *Zelkó Lajos* foglalta el. *Szabó Pál* Kassán a vasuti vendéglő (III. o. étt.) főp. állását töltötte be. *Szezer József* Szombathelyen a Szabaria-kávéház főp. állását foglalta el. U. itt a vasuti vendéglői III. o. étter. főp. állását *Mandl Viktor* tölti be. *Bernáth József* Póstyénben a Tertyal-fogadó főp. állását foglalta el. *Ruttkay József* Veszprémben a Korona-kávéház főp. állását töltötte be. *Kanyk Károly* Nagyatpolcsányban a Központi-kávéház főp. állását foglalta el. *Göcsői Sándor* a zólyomi vasuti vendéglő főp. állását töltötte be.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Azon t. előfizetőink, akik a hozzánk intézett leveleikre választ nem kaptak, jelen rovatumunkban tájékoztatjuk meg a felelő választ. Cseakis előfizetőinknek válasszunk.

J. T. B.-vár. Abban a tájékozási kérdésben sem a honvédelmi sem a hadügyminiszteriumban nem fog-nak tudni biztosat monodani. Várni kell arra a bizonyos szerencsés véletlenre, amely ilyen esetekben az egyedüli jó tájékoztató szokott lenni. — Emíttet kérvényt „szolgálati uton“ nyújtás be — Az utóbbi naptárt és két számát a Fogadónak elküldettük. Üdv. — **Kereszturi A.** „Fogadó-könyvnyomda“ már két héttel elzolt elköltözködött a régi helyéről (Szentkirályi-u. 34. sz. alól), azért nem találta ott. Ezt különben az előző „Fogadó“ is hírül adta. A „rendeléseket“ kiadóhivatalunk nyomban átadta intézkedést végezt. — **W. K. Haracter.** Erősebb katonai szolgálat s főlhazozódott szerk. dolgok okozták a lap késését. De minden rendben lesz. Üdv. — **V. D. Szabada.** az „Éttap-szótárt“ (három nyelven) az 1912. és 1913. évi. naptári kiadványaink tartalmazza. Ezeket a legutóbbi naptárra együtt kiadóhivatalunk pár nappal előlőt küldte el. A küldött díjakat ezuttal is köszönettel nyugtatjuk. — **B. J. Haracter.** Csak tírelem k. katonának, az a vált bére majd csak elkövetkezik; piros pünkösdi napja különben már nem messze van. — **Cim** kiigazítás megtörtént. Hasonló szives üdv. és jókívánat. — **S. L. Szeged.** A tájékoztatót, újabb hírt és a husvéti sonkás „elemzősiall“ tartalmazó levél (persze csak betű-tartalommal) megjött. Szives köszönet a gyors igyekezetet adott fölvilágosításért. Hasonló ünnepi jókívánatok és szives üdvözlét. — **R. F. Fancsova.** A hiba nem itt, hanem ott van, hogy nem írta meg a címet pontosan. Ha a cím hiányos vagy egész más helyen van, mint a címzés előírja, csak természetes, hogy a posta nem kézbesítheti a küldeményt. Az egész ügyet különben a Fogadó-nyomda-ak tudatuk át. Lap ment. Üdv. — **G.-né Bácska.** Kérdések cikkek ugyan olcsóbbak, de nem annyival, mint amennyibe a szállítás kerül. Szóval, ilyen módon azt az olcsósági kérdést nem lehet megoldani. A mult évi naptár — portómentesen — elküldött. Üdvözlétünk — **F. J. Nagybeszerek.** Elismerésre méltóan és igen helyesen tette, hogy lapunk közlése folytán éreklődött a közel jövőndönék ezen újabb fogyasztási cikke iránt. Ugyancsak helyeselheto az a tény is, hogy most az új vendéglői itallal már ebben az évben megpróbálkozik. Amint a jelek mutatják, a bor ára nem le, hanem még inkább főlsszal s ez a körülmény ép kapóra jön arra, hogy a közönség megszokja az almalét. Ami, ha megfelelő szakszerűséggel sajtólják és kezelik, egész jó kielégíthető az ifjovágat. és pótolhatja az itallhiányt. — A régebbi évi. naptárak közül négy példányt küldött kiadóhivatalunk. Üdv. — **S.-i Gyula.** Levelek jöttek; válassz, bárha kévsé is ment. Sok üdv. — **F. G. B.-hida.** Végezze el a kereskedelmi iskolát és aztán kezdje meg a vendéglős-pári (pincéri) gyakorlatot a háboru után szép jövő vár e téren az értelmes (intelligens) és képzett egyénekre. Az elkallódott példányok pótolva lettek. Üdvözlét.

PAPÍRSZALVÉTA különböző minőségben és jutányos áron szerezhető be: „Fogadó-nyomda“-ban, Budapest, VIII., József-utca 56.

Gyári katinos

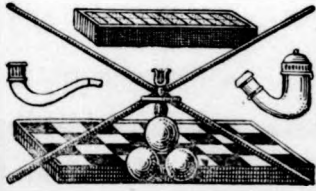
kerestetik, kinek némi csekély tökével kell rendelkeznie, jóforgalmu katinin vezetésére. Ajánlatokat továbbit a kiadóhivatal „Cukorgyár 641“ szám alatt

2-2

Polenai gyógyforrás.
Borral a legjobb fröccs!

Kitünő ízű, igen üdítő ásványviz. Bor, cognac vagy citromsavval vegyítve. Orvosi szaktekintélyektől melegen ajánlva gyomorhántalmak, étvágytalanság, gyomorégés, köhögés, veszelegység, tüdőbaj és vérköpések eseteiben.

Megrendelhető
Schönborn Buchheim gróf urad. ásványvizeinek bérletiségéül, Szolyva.

Novágh Károly mű- és diszmű-esztergályos

Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 3. (Első Hazai Takarékpénztárral szemben)

Ajánlja saját készítményű **elefántcsont-teke (billiárd) golyók, dákók, sakk, dominó, lignum santum-golyók, bábuk, sétatobok, tettek- és borostyánkő dohányszívő-eszközöket stb. nagy választékban.** — Billiárd-golyók **esztergályozása, dákók, sakk és dominó javítása olcsó árszámitással, pontos határidőre való szállítással** — elfogadtnak. □

Deák Ödönné

elsőrangú női ruhaterme

Bpest, Rákóczi-út 19. sz. félelem. 16

elvállal minden e szakmába vágó munkákat a legegyszerűbbtől a legfinnyesebb kivételig. A szakmához tartozó urnóknak és urleányoknak — árkedvezmény.

Tisztelettel
Deákné.

Hektográf-

lapok, ténták, készülékek stb. az étlapsokszorosításhoz való cikkek legolcsóbban beszerezhetők

a Fogadó-nyomdában, VIII., József-utca 56. sz.

Önnek nincs jege,

nem mer hozatni, mert eddig csak üres ládát kapott, tele jég hegyett. Nos, én jótallok, hogy az én szaabadalmammal **jégszállító ládám**ban még **24 óra** szállítás után is, tehát 300-400 kilométerről is **80-90** százalék jéget vesz át! Bővebbet levélileg közöl **Lichtneckert József** jégkereskedő, Székesfehérvár.

Eladó

vidéken, forgalmas beszálló vendéglő italmérési joggal együtt; esetleg csaposnak is kiadó. — **Cim** a kiadéshivatalban 3—3

Fényes

kávéházi berendezés eladó

Tapolcán, a Balaton kávéházban. Ugyanott eladó egy **sörapparat**, (két csappal, légnymással). Érdeklődőknek fővilágosítást ad: 2—3

Kovács Ivánné, Tapolca.

Bérbeadó vendéglő.

Szabadkán, Pilzeni éttermemet át- illetve bérbeadom. Átvételhez 25—30 ezer korona szükséges. Továbbiakra személyesen tájékoztat **Láng János**, vasúti vendéglős, **Ujvidék.** 3 4

Brunovszky Károly

hygienikusjártékártya tisztító intézete.

Budapest,
Szveite ay-u. 16.

A t. olvasók

a „Fogadó” hirdetésí rovatát is figyelemmel olvassák át.

Aldás a szenvedőknek a világhírű városligeti szénsavdus

„ILONA“

Artézia ásványviz.

Bort, étvágyat, kedvet javít. Gyomorrontást, bűt, haragot elhárít. Házhoz szállítja

„ARTÉZIA” R-T. BUDAPEST.
TELEFON 50—72.

Állandó borvásár.

Azon t. vendéglős kartársak, kiknek móri borra van szükségük, forduljanak hozzám teljes bizalommal. **Stoffer Mihály** vendéglős Mór.

Böcögő József Korona-fogadója és „Pannónia” kávéháza, Miskolc. Kávéház, elsőrendű éttermek, sörcsarnok. Magyar konyha, kitudó borok.

Magyar Paizs.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zalaegerszeg. — **A Magyar Paizs** erős szókincsű, tüstelen heilap, magyar írást, honi szerkesztésű **magyar szellemet terjeszt minden téren.** — Évi előfizetési ára 4 korona. (Legolcsóbb lap). Szerkesztők: **Borbély György és Horváth Lajos** Zalaegerszegen.

Kiss Ernő Korona-fogadója

Magykanizsa — a város központján. Étterem, sörcsarnok, kávéház, szép nyári udvar kertje — vendéglő. — Magyar konyha. — Kitudó fajborok

Szolnokon

1—4 az állomás közvetlen közelében, egy jó ösmerelességgel bíró főforgalmú vendéglő, 10 szobás fogadóval (szállóval) — haláleset miatt — teljes berendezéssel átadó. A szobák a berletlenfelül jövedelmeznek. Az existenciát és szép hasznót biztosító üzletet kartársaim figyelmébe ajánlom. értekezni lehet a bérőnlél: **Máráchner József** Szolnok, Erzsébet szálloda.

Német nyelv megtanulása magánuton

A német nyelv tudására fogadó- és vendéglőtulajdonosoknak és alkalmazottaknak feltétlenül szükségük van. **Dr. Ince Henrik** nemet nyelvtanából mindenki gyorsan és alaposan megtanulhat tanító nélkül németül. Az új kiadásban most megjelent kitudó könyv ára 2 korona (átánvtétel 2 kor. 55 fill.) Megrendelési cím: **Magyar könyvkiadó** Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 23.

DEUTSCH FERENC

..... vászon és damaszt áruháza .....

szállodások és vendéglősök szállítója

Budapest, VIII., Muzeum-körút 10.

Alapítási év 1895. Telefon József 4—60.

SAJT ::

Többféle kemény és lágy sajtot legfinomabb minőségben gyárt, továbbá eredeti emmentháliban állandóan nagy raktárt tart:

Stauffer és Fiai

nyugatmagyarországi sajtgyárak Répcelak.

Vendéglői- és kávéházi cikkek olcsó beszerzése

„Fogadó-nyomda” Budapest, VIII., József-utca 56. sz. Telefon szám: 39—70.

3 it vidékre utánvét mellett: „papírszalvétát”, — fogvájót, — hektograph-lapokat és ténták, „ártyatáblát, krétát, szivacsot, dákókrétát, dákó-bort s ragasztót; **szalmaszálakat** söntés-, konyha- és kávéházi ivéket, bon-blokkokat és minden szükséges üzleti cikket.

Kiváló új fajborok!

Meghívás.

Ó borok nagy választékban!

Visontai és Mátrahegyaljai Szőlőtelepek - Borértékesítő - RészvénytársaságaElnök: Nagyméltóságú Dr. KALLAY ZOLTÁN v. b. t. t., Hevesvárm főispánja.
Igazgatóság székhelye: **GYÖNGYÖS** (Főtér, Lubyház, Új bankpalota).

Sürgőnycim: Postafiók 1. sz. Telefon 99. sz. Visonta, Mátra

Ó 1908—1911. évjáratu és új fajborok.
Pecsénye, csemege, szamorodni és asszu-borok.

Hazánk legnagyobb termő hegyi oltvány szőlőtelepei:
Beültetett terület 540 hold. Évi termés 12,000 Hltr.

A t. vendéglős urakat meghívjuk szőlőtelepeink pincészetének megtekintésére, szükségletük méltányos árban, idejekorán való biztosítása céljából.

Borfajok: Mézes, Ezerjő, Rizling, Furmint (Som), Hárslevelű, Muskát-Otonell, Chasselas, Kövidinka, Pozsonyi, Erdei, Mustos, Madelaine, Kadarka, Otello, Oportó, Burgundi, Kabernet.

1916-ra szóló

Vendéglősök Naptára

megjelent. A fogadós és vendéglősiparhoz tartozók ne mulasszák el ezt a fontos szakkönyvet megrendelni. A „Vendéglősök Naptára“ ára — **3 korona 20 fillér.**

Megrendelhető:

Fogadó kiadóhivatala:

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9. sz.

Vendéglősök, kocsmárosok és
kávésok figyelmébe!

Üveg és porcellán áruk nagy választékban és eredeti gyári áron kaphatók
ifj. **GRÜNWALD MÓR**
üveg- és porcellán nagy raktárában
Bpest, IV., Ferenc József-rakpart 6.
(a Ferenc József-tér közelében.)

KENYÉRZACSKÓ

kenyér, kifli és egyéb száraz sütemény higiénikus megőrzésére. Minden vendéglőben nélkülözhetetlen.

Megrendelhetők:

Fogadó-nyomda, Budapest, VIII., József-utca 56.

Figyelmeztetés! T. olvasóink ne csak a „vezércikket és egyéb közleményeket olvassák el, hanem figyelemmel böngésszék át a hirdetés-rovatot is.

Pincérek figyelmébe!

Fő- és fizetőpincérek, kiknek *oldal-zsebtárca* (papírpénz), vagy (apró- és ezüstpénz számára) *pincértáskára* van szükségük, amelynek feneke nincs beillesztve, hanem a felsőrész az aljával egy darabból készült, — a *legutányosabb árak mellett* — szerezhetik be:

Molnár Vilmos

serfoktőgyárosnő, BUDAPEST, IV.,
Károly-kört 28. (Központi városrészt).
Képes árjegyzék bérmentve

HERRMANN J. L. R.T.

cs. és kir. udvari szállító

1819. évben alapított országos szabad. Alpacca-

Chinaezüst- és fémáru-gyárának főraktára:

BUDAPEST, IV. KER., VACI-UTCA 8. SZ.

(Raktárak: Bécs, Gráz, Prága és Triestben.)

Nagy választék legzolidabb kivitelű tárgyakból Szállodák, Vendéglők, Kávéházak és háztartások részére.

SZAKKÖNYVEK

A „Vendéglősök Naptára“ előző évfolyamai az alábbi kedvezményes áron szerezhetők be:

1909 és 1911 évf. „Vendéglősök Naptára“

mely szakkönyvek különösen a borkezelési

és pincéi teendőkre nézve tartalmaznak fontos

tudnivalókat, egyenkint rendelve . . . 1 K 10 fill.

és együttesen rendelve, a kettő . . . 1 K 80 fill.

1912 és 1913 évf. „Vendéglősök Naptára“

mely szakkönyvek a különböző közhasznú

részeken kívül az „Etel szótárt“ tartalmazza,

egyenkint . . . 1 K 60 fill.

és együttesen rendelve . . . 2 K 80 fill.

1914 és 1915 évf. „Vendéglősök Naptára“

egyenkint . . . 2 K — fill.

és együtt rendelve . . . 3 K 50 fill.

Megrendelések: Fogadó kiadóhivatala,

Bpest, VIII., Gyulai Pál-u. 9 intézendők.

= Papírszalvéták =

A papírszalvéták használatának bevezetése nemcsak gazdasági hanem egészségügyi szempontból is ajánlatos. A hadügyi kormány ugyancsak ily célból rendelte el a vasuti vendéglőkben úgy Magyarország, mint Ausztria területén a papírszalvéták használatát

Papírszalvétákat a legjobb minőségben és legmérsékeltbb árak mellett cégnyomással vagy anélkül, gyorsan és csinos kivitelben szállít: a

Fogadó-nyomda, Budapest, József-utca 56